

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

Циклова комісія товарознавчо-комерційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
педагогічною радою
(протокол № 1 від «30» серпня 2024р.)

Директор Сергій ВОЛОЩУК

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ

ПРОГРАМА

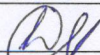
Ужгород 2024

Автор: Лариса Павліш, кандидат технічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії.

Рецензент: Наталія Василиха, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі Ужгородського торговельно-економічного інституту ДТЕІ.

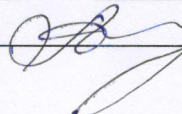
Розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії товарознавчо-комерційних дисциплін

Протокол № 1 від 29 серпня 2024р.

Голова ц/к Мар'яна ДБОЛОГ

Розглянуто і схвалено на засіданні робочої групи з розробки, розвитку ОПІ «Товарознавство і логістична діяльність» та випуску фахівців за нею

Протокол № 1 від 30. 08 2024 р.

Керівник групи: Ганна ДАНКО

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ

ПРОГРАМА

Рецензія

на програму навчальної дисципліни «Електронна комерція» для підготовки фахового молодшого бакалавра за освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність» укладену Ларисою ПАВЛІШ

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Електронна комерція» складена для розширення компетентностей здобувачів відповідно до освітньо-професійної програми «Товарознавство і логістична діяльність» з підготовки фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Рецензовану навчальну програму розроблено з врахуванням сучасних досягнень в сфері електронної комерції та актуального законодавства.

Програму складено відповідно до методичних рекомендації щодо складання навчальних програм ВСП «Ужгородський торговельно-економічний коледж Державного торговельно-економічного університету» з дотриманням всіх формальних вимог.

Навчальна програма дисципліни вимогам сучасного ринку та сприяє підготовці кваліфікованих фахівців, здатних використовувати засади електронної комерції, що в нинішніх умовах господарювання є значною перевагою на ринку праці.

Таким чином, рецензована навчальна програма може бути рекомендована до впровадження в навчальний процес.

Канд. екон. наук, доцент

Наталія ВАСИЛИХА

Пояснювальна записка

Навчальна програма дисципліни «Електронна комерція» призначена для здобувачів фахової передвищої освіти, освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» денної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля». При складанні програми використані напрацювання кафедри торговельного підприємництва та логістики викладачів та науковців ДТЕУ, зокрема Кавун-Мошовської О.О.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми
3. Результати вивчення дисципліни
4. Зміст дисципліни
5. Список рекомендованих джерел

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Електронна комерція» є надання студентам знань і навичок, необхідних для розуміння принципів функціонування електронного бізнесу, інтернет-торгівлі та використання сучасних інформаційних технологій для організації комерційної діяльності в онлайн-середовищі.

Завданням дисципліни «Електронна комерція» є формування системи професійних знань, умінь і компетентностей в питаннях розуміння принципів електронної комерції, моделей електронного бізнесу, навчання технологіям ведення комерційної діяльності в мережі Інтернет; правових аспектів електронної комерції.

Предметом вивчення дисципліни є теоретичні основи, інструменти та практичні аспекти організації та ведення комерційної діяльності в цифровому середовищі.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- основ інформаційних технологій (операційна система Windows);

Вміння:

- вільно працювати з офісними додатками *MicrosoftWord*, *MicrosoftExcel*, *MicrosoftPowerPoint*.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Електронна комерція» як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою «Товарознавство і логістична діяльність» та за освітньо-професійною програмою «Підприємництво та торгівля»:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
ЗК 6	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	1-9
ЗК 7	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	1-9
ЗК 8	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість	7
<i>Спеціальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
СК1	Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.	1-9
СК2	Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.	6,7
СК3	Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур, зокрема логістичній діяльності.	1-9
СК 5	Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	4
СК 6	Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та	6-9

	біржових структур, зокрема логістичної структури.	
СК8	Здатність визначати та задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.	9
СК9	Здатність застосовувати моделі електронної комерції у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	1-9
<i>Програмні результати навчання за освітньо-професійною програмою</i>		
РН5	Здійснювати пошук, самостійний відбір інформації з різних джерел у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.	1-9
РН7	Застосовувати всебічні спеціалізовані емпіричні й теоретичні знання у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності для подальшого використання у практичній діяльності.	1-9
РН15	Застосовувати моделі електронної комерції в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур	5-9

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Електронна комерція в системі інформаційно-мережевої економіки

Інформаційне суспільство і його особливості. Інформаційні комп'ютерні технології та їх роль в інформаційному суспільстві. Глобальне інформаційне суспільство (GIS): сутність, мета створення, основні завдання.

Сутність і об'єктивні передумови виникнення електронного бізнесу. Інтернет як середовище ведення підприємницької діяльності. Глобальна інформаційно-комунікаційна інфраструктура. Сучасна інтернет-економіка.

Електронні ринки: їх сутність, структура, функції учасників. Концептуальні моделі електронних трансакцій та їх класифікація.

Сутність електронного бізнесу. Переваги функціонування електронного бізнесу. Принципи функціонування електронного бізнесу. Специфіка ведення бізнесу в умовах інформаційно-мережевої економіки. Фактори, що впливають на розвиток технологій електронного бізнесу: загальноекономічні, правові, інфраструктурні, управлінські. Організаційно-технологічна база електронного бізнесу. Моделі електронного бізнесу. Відмінні особливості і тенденції розвитку електронного бізнесу.

Співвідношення понять електронний бізнес, електронна комерція, електронна посередництво, електронна торгівля.

Електронна комерція як складова електронного бізнесу. Сутність і бізнес-логіка електронної комерції. Переваги та недоліки електронної комерції.

Основні поняття електронної комерції. Історія появи і етапи розвитку електронної комерції. Передумови виникнення електронної комерції: економічні, технологічні, правові. Зміни в економіці, викликані появою електронної комерції. Фактори розвитку електронної комерції. Сутність мобільної та голосової комерції («mobilecommerce», «voicecommerce»).

Структура ринку електронної комерції. Специфіка конкурентного середовища на ринку електронної комерції. Вплив розвитку електронної комерції на економіку. Фактори, що впливають на розвиток електронної комерції в Україні.

Автоматизовані системи інтерактивної інформаційної взаємодії. Системи електронного документообороту. Автоматизовані системи інтерактивної електронної взаємодії в управлінні складською діяльністю.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 2. Бізнес-моделі електронної комерції

Структурно-функціональні схеми бізнес-моделей систем електронної комерції. Модель агрегації. Модель торговельного концентратора. Модель дошки оголошень або електронного довідника-каталогу. Модель аукціонів.

Модель цілком автоматизованої біржі.

B2B (Business-to-Business) – міжкорпоративні бізнес-процеси в Інтернеті. Електронна комерція на споживчому ринку товарів і послуг: технології B2C (Business-to-Consumer).

Електронна комерція в секторі C2C (Consumer-to-Consumer).

Модель електронної комерції B2A (Business-to-Administration). Модель електронної комерції C2A (Consumer-to-Administration). Бізнес-модель електронної економічної діяльності E2E (Exchange-to-Exchange). Взаємодія бізнесу і громадян з державою: B2G (Business-to-Government), C2G (Consumer-to-Government). B2P (Business-to-Partners) – електронна взаємодія онлайн-учасників з філіями й партнерами, створення спільних підприємств і співпраця з постачальниками послуг. B2B2C (Business-to-Business-to-Customer) – інтеграція систем класу B2B і B2C на єдиній платформі. D2C (Direct-to-Consumer) прямий продаж бренду кінцевому споживачеві.

Взаємодія учасників у кожній з моделей електронної комерції.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 3. Електронна торгівля як складова електронної комерції

Особливості здійснення торговельної діяльності в середовищі Інтернет. Сутність електронної торгівлі (*e-trade*). Ключові переваги електронної торгівлі.

Недоліки електронної торгівлі. Система суб'єктів та умови здійснення електронної торгівлі.

Основні бізнес-моделі електронної торгівлі. Характеристика бізнес-процесів електронної торгівлі.

Фактори зниження витрат в бізнес-моделях систем електронної торгівлі.

Фактори розвитку систем електронної торгівлі

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 11,12,14

Тема 4. Державне регулювання електронної комерції

Техніко-економічні та організаційно-правові основи електронної комерції. Роль і функції держави стосовно забезпечення легітимного застосування електронної мережі телекомунікації для здійснення комерційної діяльності. Захист конфіденційності інформації в електронній комерції. Електронні довірчі послуги та електронна ідентифікація.

Стан законодавчого регулювання відносин у галузі інформаційних технологій. Правовий захист інформації. Інтелектуальна власність в мережі. Електронні бюро претензій (світовий і вітчизняний досвід).

Правові засади електронного бізнесу. Інструменти правового регулювання взаємовідносин в електронному бізнесі. Сфери правового регулювання в електронному бізнесі. Міжнародні правові основи електронної комерції.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 5. Електронні платіжні системи та розрахунки за товари і послуги

Сутність та функції електронних платіжних систем. Етапи розвитку платіжних систем в Інтернеті. Класифікація електронних платіжних систем, що функціонують в Інтернет, їх переваги і недоліки. Кредитні електронні платіжні системи. Дебетові електронні платіжні системи. Агрегатори платіжних систем.

Історія виникнення та основні переваги використання пластикових карт. Класифікація пластикових карт. Переваги та недоліки використання пластикових карток в електронній торгівлі. Механізм взаєморозрахунків за пластиковими картками в Інтернеті. Технологія кредитування в розрахунках за пластиковими картками.

Електронний банкінг. Передумови виникнення електронного банкіngu.

Технологія функціонування систем «Інтернет-Банк», «Клієнт-банк». Фактори та напрямки розвитку послуг інтернет-банкіngu. Використання технології «blockchain» в електронних трансакціях.

Електронні гроші як інструмент електронної платіжної системи. Передумови виникнення та принципи функціонування електронних грошей. Переваги використання електронних грошей. Недоліки електронних грошей. Механізми та принципи створення електронних грошей. Принципи використання цифрового підпису в системах електронних грошей. Здійснення розрахунків за допомогою електронних грошей.

Віртуальний (цифровий, електронний) гаманець. Типи електронних гаманців.

Процедура вибору електронної платіжної системи. Еквайринг.

Взаєморозрахунки за товари та послуги з використанням мобільних засобів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 6. Організація і технологія роздрібної електронної торгівлі
Особливості здійснення торговельної діяльності в середовищі Інтернет. Механізм роздрібної електронної торгівлі. Види роздрібної електронної торгівлі. Класифікація систем роздрібної електронної торгівлі. Електронні торговельні ряди. Електронні моли (торговельні майданчики) як перспективна форма електронної торгівлі. Інтернет-вітрини. Прайс-агрегатори. Поняття Інтернет-магазину і особливості його функціонування. Функції Інтернетмагазину. Класифікація Інтернет-магазинів. Інтернет-аукціони.

Основні етапи створення системи Інтернет-торгівлі. Проведення маркетингових досліджень в Інтернет. Критерії вибору ніші. Особливості вивчення конкурентного середовища в мережі Інтернет. Використання сервісів веб-аналітики для аналізу конкурентів. Специфіка поведінки споживачів в мережі Інтернет. Моделі споживчої поведінки (Showrooming, Webrooming).

Інструменти вивчення поведінки споживачів в мережі Інтернет. Методика визначення цільової аудиторії і її пошуку в Інтернет. Критерії сегментації і їх застосування в мережі Інтернет. Поняття аватара клієнта. Методи залучення покупців. Визначення та позиціонування конкурентної переваги. Особливості ціноутворення в роздрібній електронній торгівлі. Формування цін на товари і послуги в мережі Інтернет. Інструменти активізації роздрібного продажу товарів в середовищі Інтернет. Особливості організації продажу послуг в середовищі Інтернет.

Схема торговельно-технологічного процесу маркетплейса. Організація роботи маркетплейса. Процедура реєстрації продавця на маркетплейсі. Організація роздрібної електронної торгівлі під час пандемії COVID-19.

Організація торгівлі на роздрібних Інтернет-аукціонах.

Електронна торгівля як елемент омні- та мультिकанальності офлайн торгівлі.

Мобільна електронна торгівля: сутність і відмінні риси. Характеристика основних бізнес-процесів мобільної електронної торгівлі. Поняття мобільного

контенту. Мобільні сервіси та додатки. Основні тенденції та особливості мобільної електронної торгівлі. Мобільні платежі. Мобільний маркетинг і реклама.

Світові тенденції розвитку електронної торгівлі. Флагмани ринку Amazon, Ebay, AliExpress. Становлення та розвиток електронної торгівлі в Україні. Актуальні тренди в електронній торгівлі в Україні. Досвід розвитку лідерів ринку — Rozetka.com.ua, Kasta.ua, OLX.ua, Hotline.ua, Prom.ua.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12-14

Тема 7. Організація роботи Інтернет-магазину

Обґрунтування бізнес-плану створення Інтернет-магазину. Розробка проекту сайту, її основні етапи.

Базова структура Інтернет-магазину. Основні вимоги до елементів сайту Інтернет-магазину. Електронна вітрина та її функції. Типова структура електронної вітрини. Розділи електронної вітрини, їх призначення та особливості побудови. Формування і оцифровка асортиментної матриці сайту Інтернет-магазину.

Основні підходи до створення сайту Інтернет-магазину, їх переваги та недоліки. Оренда вітрини в електронному торговельному ряду. Оренда сайту Інтернет-магазину. Купівля готового рішення сайту Інтернет-магазину. Особливості розробки сайту Інтернет-магазину на замовлення.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 8. Логістична діяльність Інтернет-магазину

Особливості організації логістичної діяльності Інтернет-магазину. Вибір і обґрунтування моделі логістичної діяльності Інтернет-магазину.

Організація взаємодії з постачальниками товарів. Організація закупівлі товарів. Особливості формування асортименту товарів в Інтернет-магазині.

Сутність і функції фулфілменту. Переваги впровадження фулфілментів електронній торгівлі. Фулфілмент на прикладі «Amazon», «Zammler», «Нова пошта».

Інсорсинг та аутсорсинг складської логістики. Вибір системи доставки товарів покупцям. Організація доставки товарів, придбаних в Інтернет-магазині.

Організація пунктів видачі замовлень Інтернет-магазину покупцям. Технологія використання автоматизованих поштових терміналів.

Показники ефективності логістичної діяльності Інтернет-магазину.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

Тема 9. Організація продажу товарів і обслуговування покупців в Інтернет-магазині

Процес прийняття рішення про покупку в Інтернет-магазині. Організація роботи виставкових залів (шоу-румів).

Оформлення замовлення. Характеристика методів розрахунку за придбані товари. Вибір електронної платіжної системи. Організація розрахунків за придбані товари.

Забезпечення якісного сервісу покупцям. Робота з поверненням товару і претензіями покупців. Виконання гарантійних зобов'язань. Організація післяпродажного обслуговування. Робота з відгуками клієнтів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1,3,5-6

Додатковий: 7-10

Інтернет-джерела: 12,14

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. Зайцева О.О., Болотинюк І.М. Електронний бізнес: Навчальний посібник. Івано_Франківськ : «Лілея_НВ». 2015. 264 с.
2. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
3. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
4. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
5. Тардаскіна Т.М., Стрельчук Є.М., Терешко Ю.В. Електронна комерція: Навчальний посібник. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2011. 244 с.
6. Шалева О. І. Електронна комерція. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.

Додатковий:

7. Інформаційні системи в сучасному бізнесі: навчальний посібник / Пономаренко В. С., Золотарьова І. О., Бутова Р. К. та ін. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 484 с.
8. Карпенко М. Ю. Електронна комерція : конспект лекцій для студентів усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 146 с.
9. Плєскач В. Л., Затонацька Т. Г. Електронна комерція: Підручник Київ: Знання, 2007. 535 с.
10. Сак Т.В. Електронна комерція та глобальне підприємництво: курс лекцій. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 113 с.

Інтернет-ресурси:

11. ECN – The 1st B2B Web Media about E-Commerce - E-Commerce Nation. *E-Commerce Nation*. URL: <https://www.ecommerce-nation.com/>.
12. *e-Commerce.com.ua*. URL: <https://e-commerce.com.ua/>
13. TradeMaster. *Портал топ-менеджерів оптової та роздрібної торгівлі | TradeMaster*. URL: <https://trademaster.ua/>.

14. Електронна комерція. *Міністерство економіки України.* URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&i=6d3d0ba1-219b-470a-a9b9-a88f7dbf02ec&title=ElektronnaKomertsia>.